

ved at bryde med de tillærte traditioner. Han startede med at levere sine unikke syner, og hans virke sluttede med en tidlig død. Tilbage står et særligt højdepunkt i dansk kunsthistorie – et drømmende eventyrunivers af slyngede ornamenter og drømmende fortællinger.

Jens Lund og Vejen Kunstmuseum

Jens Lund fik ingen børn, og ved hans død besluttede hans enke og hans søster, at hans livsværk ved deres død skulle tilfalde museet i Vejen. Hans tegninger og malerier kom for alvor til museet kort efter Hansen Jacobsens død. Her findes stort set det hele – kun relativt få værker blev solgt, mens Jens Lund levede. 2014-udstillingen bliver dermed både en fortælling om Jens Lund og samtidig en kortlægning af en vigtig del af museets samling og dens historie. På udstillingen vises en anseelig del af hans hundredvis af tegninger, der af pladmæssige årsager til hverdag lever en skjult tilværelse i museets magasin.

Jens Lund-udstillingen forgrener sig rundt på Vejen Kunstmuseum

Jens Lunds værker er i fokus i museets to særudstillingssale i den vestligste ende af museet (**1a** og **1b** på grundplanen). Nogle af hans værker er integrerede dele af den faste samling i billedhuggerens private stuer (**2**) og i den lange Gallerigang (**3** og **4**).

Dertil har tre små "bonusudstillinger" fundet plads i den faste samling:

1) I Malerisalen har værker fra midten af 1930'erne udført af Richard Mortensen (1910-1993) overtaget pladsen, hvor Jens Lunds hovedværker plejer at hænge (**5**). De er blevet til under inspiration fra bl.a. Jens Lunds illustrerede bogværker "Forvandlede Blomster" fra 1899 og "Livets Skove" fra 1901.

2) Først i Gallerigangen møder man værker af tegneren Johannes Holbek (1872-1903), der var Jens Lunds vigtigste kunstneriske sparringspartner (**6**). De er langtidsdeponeret fra Museum Jørn. Netop Asger Jorn engagerede sig i 1960'erne i Vejen Kunstmuseum, hvor han så potentialet til et "Nordens Symbolist museum" – en opgave som den aktuelle udstil-

Troldepringvandet

VEJEN
KUNST
MUSEUM

ing løfter ved at dokumentere den kunstnerkreds, som Jens Lund var en del af sammen med Hansen Jacobsen, Holbek og billedhuggeren Rudolph Tegner (1873-1950). Et udvalg af dennes værker ses i en montre midt i Gallerigangen (**7**) og i særudstillingssalene. 3) En punktudstilling med tuschtegninger af Robert Storm Petersen (1882-1949) har fået plads på skilleveggen bag Johannes Holbeks gådefulde, ufuldendte maleri "Latter-konciliet" (**8**). Det fremgår tydeligt, at Storm P. i arbejdet med at finde sin egen stil var været levende optaget af Johannes Holbek og Jens Lunds dekorative stregtegninger.

God fornøjelse i skattejagten rundt til Jens Lunds værker og i oplevelsen af det tidsbillede, som hans værker er en integreret del af – velkommen i en tidslomme!

Læs meget mere om Jens Lund i den store bog, der udkommer i forbindelse med udstillingen, eller i Jens Lund-afsnit på www.vejenkunstmuseum.dk

Tegneren og maleren

JENS LUND

3. maj - 16. november 2014

En introduktion

[Se kortet på bagsiden](#)

Velkommen på Vejen Kunstmuseum, der har til opgave at formidle dansk kunst i tiden omkring 1900 med afsæt i hovedpersonen, billedhuggeren Niels Hansen Jacobsen (1861-1941). Til ham opførtes museet i 1924 som en kombination af hjem, atelier og museum. Allerede i hans levetid viste museet også værker af hans kunstnervenner. En helt særlig plads fik tegneren og maleren Jens Lund (1871-1924), hvis livsværk tilhører museet.

Ingenting kommer af ingenting – ej heller i kunstens verden! Vil man forstå 1960'ernes psykedeliske ornamentik, må man tilbage til *art nouveau*'en, det franske navn for den nye kunst omkring 1900. *Jugendstil* hed den på tysk og i Danmark blev navnet *Skønvirke*. Jens Lund var den danske kunstner i 1890'ernes Paris, der mest intenst levede sig ind i den organiske *art nouveau* – og havde held til at udmønte den i en helt personlig, nordisk aftapning. Sine mest karakteristiske billeder skabte Jens Lund fra 1890'ernes midte og ind i begyndelsen af det 20. århundrede. Han var primært tegner. Ironisk kan det derfor synes, at hans hovedværker er 3 malerier: "Dagens Blomst" og "Nattens Blomst" begge fra 1898 og særligt "Herrens Herlighed" fra 1899-1900. De blev til i en blanding af figurative og abstrakte former, der i en sjældent vellykket syntese forener århundredeskiftets symbolistiske tankegods med *art nouveau*'ens dekorative form. Med nutidens associationer til helten Batman, der har sit virke i nattens mørke, træder den stiliserede kvindefigur i *Nattens Blomst* frem på nattens mørke violet-blå himmel med flagermusvinger og månens spinkle segl som sine symboler. I *Herrens Herlighed* går Jens Lund skridtet videre og gør symbolsproget abstrakt.

Jens Lund "Herrens Herlighed". 1899-1900. Olie på lærred og bladguld. Tilhører Vejen Kunstmuseum.

Maleriets centrale cirkelslag kan ses som et symbolsk yin- og yang-tegn. Det gode og det onde skildres i modsætningerne mellem lys og mørk, mellem det farvestrålende og det ensfarvede, mellem det kantede og det blødt rundede. Mere end et årti forud for den abstrakte kunst udfordrer billedets nonfigurative form beskuersens indlevelsessevne. Maleriet var tænkt som oplæg til et dekorativt vindue. Tænk om det var blevet lavet og sat på en altertavles plads. Det abstrakte billede ville have stået åbent for den enkelte i modsætning til datidens figurative altertavler bundet til en enkelt scene som Jesus med børn, lam eller hængt på korset. Set i forhold til den dekorative kunst omkring 1900 er Jens Lunds oplæg også epokegørende, for på de franske glasværksteder i Nancy eller hos Tiffany i New York blev der endnu udelukkende arbejdet med figurative billedmotiver.

Jens Lund: "Dagens Blomst" og Nattens Blomst". Begge fra 1898. Olie på lærred. Tilhører Vejen Kunstmuseum.

To ganske særlige bøger

I den danske afdeling på Verdensudstillingen 1900 i Paris vakte bogbinder Flyge opmærksomhed. Nysgerrige gæster kunne fx bladre i en udsøgt bog, der var indbundet i hvid pergament, smykket med dekorativ lædermosaik. Under titlen *Forvandlede Blomster* var den i 1899 udkommet med tegninger fjernt fra videnskabelige botanikeres nøjagtighed. Over årene 1896-99 havde Jens Lund i afsøgningen af tegningens dekorative muligheder skabt de besjælede blomster, der gengiver aspekter af menneskelivet; sammenfalden eller indadvendt skildres *Sørgende Blomster* (her til højre). *Snedighed* er en listig, slangeagtig vækst. *Anarkistiske Blomster* er vilde og ureglerlige, mens de *Adelige Blomster* er lette og elegante. I *Livets Skove* fra 1901 gik Jens Lund skridtet videre mod en helt egen stil i den konsekvente brug af sit metaforiske element. Træerne krummer sig beskyttende om *Hjemmets Skov*, snor deres rødder i et tæt net i *Samfundets Skov*, bølger i *Drifternes Skov*, står som

udbrændte stubbe i *Haabløshedens Skov* (ses på siden overfor) eller strækker sig sitrende uroligt mod himlen i *Døds-Rædslens Skov*.

Midt for sidder Jens Lund og til højre Niels Hansen Jacobsen. Mon herren til venstre er journalisten Frejlif Olsen? Og hvem er kvinden? Fotoalbummet giver desværre ingen svar.

Mens Jens Lund tegnede disse sjælebilleder, var Sigmund Freud i Wien ved at sætte ord på psykoanalysen og sjælens krinkelkroge. De nye tanker var endnu ikke hvermandseje. Alligevel er det som om Jens Lund i tegningernes besjælede streger med en sjælden indsigt fortæller om menneskets indre liv. I Jens Lund bogen, der udkommer i forbindelse med udstillingen, ser museumsleder Teresa Nielsen på disse to bogværker i dialog med psykoterapeut Ole Vedfelt, der giver sit bud på, hvad man i dag kan læse af Jens Lunds tegninger.

Jens Lund og hans danske venner i Paris

Som kunstner var Jens Lund autodidakt. Hans far var kgl. hofsnedkermester, og i barndommen fik han indblik i de dekorative aspekter af møbelproduktionen. Tegneundervisning fik han bl.a. hos Axel Hou, hvis raderede portræt af Jens Lund hænger midt i Gallerigangen. I Paris gik Lund et halvt års tid i 1896 på Académie Julian.

Axel Hou var nok Lunds bindeled til den kreds af danske symbolister, der mødtes i Niels Hansen Jacobsens hjem og atelier på 65 Boulevard Arago i Paris' 15. arrondissement – tæt på værkstedet "Les Gobelins", hvor Solkongens 1600-tals pragtdekorationer blev til,

og hvis stab i nyere tid har vævet Bjørn Nørsgaards tæpper til Christiansborg.

Jens Lunds kunstneriske modning foregik i mødet med udviklingen af den franske symbolisme og art nouveau'en, som han blev en del af i dialog med de ovennævnte kolleger og især i venskabet med Johannes Holbek, der levede og åndede for og med sine skarpe, politisk ladede meninger. Jens Lund opererede helst i et mere fredeligt, men også højspændt dekorativt univers, og brugte sine evner til illustrationer, bogbind, broderiforlæg og til udsmykning af møbler. I særudstillingssalene ses højdepunktet af denne dekorative indsats: fire unikke skulptursokler, der er smykket med slynget indlagt ornamentik i kontrasterende lys og mørk finer. De er beredvilligt udlånt af Rudolph Tegners Museum.

Som mange af sine jævnaldrende kom Jens Lund et stykke ind i det 20. århundrede til kort. De dekorative arabeskers tid var ved at være forbi – hvor skulle han bevæge sig hen? Ved siden af det, der udviklede sig til art-deco-dekorationer søgte Jens Lund mod de naturalistiske studier – en verden, som han var sprunget over på vej ind i sit slyngede univers. Hans kunstneriske udvikling kom til at gå i den modsatte retning af avant-gard'en, der kendetegnes

